

INRICHTING TWEEDE FASE EN
REGELING SCHOOLEXAMEN

4-vwo

CURSUS 2011/2012

BIJ HET VERSCHIJNEN VAN “INRICHTING TWEEDE FASE EN REGELING SCHOOLEXAMEN”

Als ceremoniemeester van alle officiële dingen die op onze school gebeuren, is mij de eer te beurt gevallen om een voorwoord te schrijven bij dit boekje. Het is een officieel document en juist daarom is – vreemd genoeg – de kans groot dat je het niet of nauwelijks gaat lezen. Het is zoals het garantiebewijs dat je direct terzijde schuift als je een nieuw apparaat hebt gekocht. Je doet dat omdat je het volste vertrouwen hebt in de fabrikant die er alles aan gedaan heeft om een zo goed mogelijk product te maken en aan jou te verkopen: wat zou jou zo’n garantiebewijs kunnen schelen?

Totdat het apparaat kapot gaat, of niet goed werkt. Dan ga je bladeren en alles lezen, ook die beroemde kleine lettertjes. Om te zien of je nog ergens verhaal kunt halen, teleurgesteld als je bent in de kwaliteit van dat apparaat.

Om te voorkomen dat je er te laat achterkomt dat in dit reglement zaken staan waar je beter direct van op de hoogte had kunnen zijn, zou ik je willen adviseren dit boekje toch goed door te lezen. Ten slotte gaat het om jou, om je loopbaan op de Dalton, en uiteindelijk om je eindexamen. Alle rechten en plichten staan in dit document beschreven en daarmee is het inderdaad misschien niet zo’n swingend stuk. Maar dat betekent niet dat het onbelangrijk is, integendeel.

Ik wens je namens alle docenten een succesvol schooljaar toe, dat we hopelijk mede dankzij jou afsluiten met hoge bevorderingspercentages!

Veel succes!

drs Hans Luyendijk
rector

INHOUD

Inleiding	blz. 3
Wijze van examinering	blz. 3
<ul style="list-style-type: none"> • Het schoolexamen • Vakken met schoolexamen en centraal examen • Vakken met uitsluitend schoolexamen • Berekening schoolexamencijfers • Slaagregeling eindexamen	
Werkwijze in de vierde klas	blz. 4
<ul style="list-style-type: none"> • Opzet gewenningsperiode (eerste zes weken) • Opzet andere periodes • Werkoverzichten • Voortgang van het werk	
Regeling schoolexamen vwo	blz. 6
<ul style="list-style-type: none"> • Opzet van het schoolexamen • Absentie bij proefwerken en SE-toetsen • Onregelmatigheden bij proefwerken, SE-toetsen of het schoolexamen • Faciliteiten voor leerlingen met dyslexie of een andere handicap • Herkansingsregeling bij SE-toetsen • Bevorderen of doubleren aan het eind van het vierde leerjaar • Bevorderingsregels van 4-vwo naar 5-vwo	
Tweetalig Onderwijs	blz. 9
Loopbaanoriëntatie en studiebegeleiding	blz. 10
Mentoraat	blz. 10
Wederzijdse verwachtingen	blz. 10
Enkele praktische gegevens	blz. 11
<ul style="list-style-type: none"> • Rapportage • Projectweek • Daltonzorgweek • Geschillencommissie • Contacten met de school	
De lessentabel atheneum-bovenbouw	blz. 12
De lessentabel gymnasium-bovenbouw	blz. 13
Raamwerk 4-vwo	blz. 14
Keuzeformulier atheneum-bovenbouw	blz. 15
Keuzeformulier gymnasium-bovenbouw	blz. 16
Programma's van toetsing en afsluiting per vak	blz. 17

INLEIDING

De vierde klas is het eerste jaar van de Tweede Fase en daardoor het startpunt van het eindexamen, dat voor alle vakken bestaat uit een schoolexamen (SE) en voor de meeste vakken ook uit het landelijke centraal examen (CE). Het schoolexamen is verspreid over de gehele bovenbouw en is opgebouwd uit SE-toetsen, tentamens, praktische opdrachten en handelingsdelen. Aan het eind van het laatste leerjaar van de bovenbouw vindt het landelijke centraal examen plaats.

Het ministerie van onderwijs heeft in het zogeheten *Examenbesluit* (zie eventueel [www. examenblad.nl](http://www.examenblad.nl)) alle wettelijke bepalingen rond het eindexamen opgenomen. Daarnaast is de school verplicht om de interne afspraken en regels rond het schoolexamen aan alle betrokkenen bekend te maken. In dit boekje, inrichting Tweede Fase en regeling Schoolexamen, staan alle formele zaken die voor leerlingen, ouders en docenten van belang zijn om school- en eindexamen op een correcte wijze af te handelen.

In de Tweede Fase wordt gewerkt met het begrip studielast. De studielast voor een vak is de tijd die een gemiddelde leerling nodig heeft voor alle activiteiten, die in het kader van dat vak verricht moeten worden, dus naast alle uren op school de tijd voor huiswerk, het lezen van boeken, het maken van scripties, het voorbereiden van spreekbeurten, het bezoeken van culturele activiteiten, enz.

De wetgever is bij het opstellen van de programma's uitgegaan van een totale studielast van 1600 klokuren per leerjaar, ofte wel 40 uren studielast per schoolweek. Een leerling brengt ongeveer 26 klokuren per week op school door en dus blijft er voor thuis nog zo'n 14 uren studielast over. Hoewel niet elke leerling zo veel tijd nodig heeft, blijkt hieruit wel dat er thuis een flinke hoeveelheid tijd aan schoolwerkzaamheden besteed zal moeten worden.

WIJZE VAN EXAMINERING

Het schoolexamen

- Het schoolexamen spreidt zich uit over een deel van de vierde en de gehele vijfde en zesde klas.
- Bij de meeste vakken wordt het eindcijfer bepaald door zowel het schoolexamen als het centrale examen. Maatschappijleer, algemene natuurwetenschappen (anw) en klassieke en culturele vorming (kcv) hebben alleen een schoolexamen.
- Ook de vakken Culturele en Kunstzinnige Vorming (ckv) en lichamelijke opvoeding (lo) hebben alleen een schoolexamen, maar krijgen in plaats van een cijfer de waardering onvoldoende, voldoende of goed, afhankelijk van de mogelijkheden van de leerling.
- Het schoolexamen omvat ook een profielwerkstuk, dat met een cijfer wordt beoordeeld.
- In de vierde klas wordt na een gewenningsperiode meteen begonnen met de examenstof. Echter, veel toetsen tellen niet mee voor het schoolexamen. Slechts bij ongeveer de helft van de vakken zullen de resultaten van één of twee toetsen worden meegenomen in het SE. Dit zijn de zogenaamde SE-toetsen.
- Bij alle vakken horen bij het schoolexamen naast SE-toetsen en tentamens (5e en 6e klas) ook praktische opdrachten of handelingsdelen. Praktische opdrachten leveren een cijfer op dat meetelt bij het schoolexamen. Handelingsdelen bestaan uit opdrachten, die geen cijfers opleveren, maar op tijd naar behoren moeten zijn afgesloten. Hieronder vallen bijvoorbeeld culturele activiteiten en het lezen van boeken.
- De school mag de uiterste datum bepalen waarop alle onderdelen van het schoolexamen moeten zijn afgesloten, maar een leerling kan alleen worden toegelaten tot het centrale examen als het gehele schoolexamen op de juiste wijze is afgerond.

Vakken met schoolexamen en centraal examen

• Nederlands	• Latijn en Grieks
• Engels, Frans en Duits	• Wiskunde A, Wiskunde B en Wiskunde C
• Geschiedenis	• Natuurkunde
• Aardrijkskunde	• Scheikunde
• Economie	• Biologie
• Management en organisatie	• Filosofie
• Kunstvak (drama) en kunstvak (beeldende vorming)	

Vakken met uitsluitend schoolexamen (verplicht voor alle leerlingen)

- Algemene natuurwetenschappen (anw)
- Maatschappijleer
- Culturele en kunstzinnige vorming (ckv), voor leerlingen zonder Latijn en zonder Grieks
- Klassieke en culturele vorming (kcv), uitsluitend (en verplicht) voor leerlingen met Latijn en/of Grieks
- Lichamelijke opvoeding

Berekening schoolexamencijfers

- Voor ieder vak is het schoolexamencijfer het gewogen gemiddelde op één decimaal van de SE-toetsen en alle in de vijfde en zesde klas behaalde cijfers van tentamens en eventuele praktische opdrachten. Hierbij wordt op de normale, rekenkundige wijze afgerond, dus 6,145 wordt 6,1.
- Voor ckv (alleen in 5e klas) en lichamelijke opvoeding (alleen 5e en 6e klas tellen mee in het schoolexamen) worden gedurende het jaar decimale cijfers gegeven. Voor het schoolexamen wordt van alle cijfers het gemiddelde uitgerekend. Vervolgens wordt hieruit een waardering voor het schoolexamen bepaald volgens de regels:
  - gemiddelde $\leq 5,5$ dan is de waardering: onvoldoende (O)
  - $5,5 \leq$ gemiddelde $\leq 7,0$ dan is de waardering: voldoende (V)
  - gemiddelde $\geq 7,0$ dan is de waardering: goed (G).
- Voor maatschappijleer, anw en kcv met alleen een schoolexamen, wordt het gewogen gemiddelde van alle behaalde cijfers op een geheel cijfer afgerond. Hierbij geldt een afwijkende afrondingsregel: vanaf 0,45 exact wordt naar boven afgerond. Dus 6,4500 wordt 7, maar 6,4499 wordt 6.
- Voor het profielwerkstuk wordt direct een geheel cijfer gegeven.

Slaagregeling eindexamen

- De (gehele) cijfers van maatschappijleer, anw, het profielwerkstuk en (indien gekozen) kcv worden gemiddeld en vormen zo het zogeheten combinatiecijfer. De ondergrens voor elk van de vakken is 4. Het afgeronde combinatiecijfer telt mee als één cijfer in de slaag/zakbepaling.
- Voor de andere vakken wordt het gemiddelde bepaald van het schoolexamencijfer en het voor het centrale examen behaalde cijfer. Het gemiddelde wordt afgerond op een geheel getal. Hierbij geldt de wettelijke regel dat naar boven wordt afgerond vanaf 0,50, dus 5,45 wordt 5.
- Een kandidaat is geslaagd als de lijst voldoet aan een van de volgende voorwaarden:
  - alle cijfers zijn 6 of hoger;
  - de lijst telt één 5 en de andere cijfers zijn 6 of hoger;
  - de lijst telt één 4, de andere cijfers zijn 6 of hoger en het gemiddelde is ten minste 6,0;
  - de lijst telt twee keer 5 óf één 5 en één 4, de andere cijfers zijn 6 of hoger en het gemiddelde is ten minste 6,0.

Voorwaarde is dat ckv en lichamelijke opvoeding met de waardering voldoende of goed zijn afgerond.

Vanaf de examens van mei 2012 wordt de volgende wettelijke eis in de zak/slaagregeling doorgevoerd.

- *Alle leerlingen moeten gemiddeld een voldoende halen voor het centraal schriftelijk examen. Een leerling is dus gezakt als het gemiddelde van alle cijfers van alleen het CE lager is dan een 5,5.*

Vanaf de examens van mei 2013 wordt ook de volgende wettelijke eis in de zak/slaagregeling doorgevoerd.

- *Leerlingen mogen ten hoogste één vijf bij de eindcijfers (dus schoolexamen en centraal examen samen) van de basisvakken Nederlands, Engels en wiskunde hebben. Een leerling is dus gezakt als er meer dan één vijf voor deze vakken wordt gescoord of als er een vier of lager voor deze vakken wordt gescoord.*

WERKWIJZE IN DE VIERDE KLAS

Van oudsher is de overstap van de derde naar de vierde klas groter dan alle andere. Om de overgang zo geleidelijk mogelijk te laten verlopen is de werkwijze in de vierde klas van het vwo een combinatie van wat leerlingen gewend zijn uit de onderbouw en de examenregels uit de bovenbouw.

Sinds vorig schooljaar start het schoolexamen slechts minimaal in de vierde klas en kun je dus met recht spreken van een gewenningsperiode. Tot de herfstvakantie wordt aandacht besteed aan de benodigde onderbouwkennis, de manier van werken bij ieder vak en wordt een voorzichtig begin gemaakt met de stof voorbereidend op het schoolexamen. Daarna worden geleidelijk tempo en diepgang opgevoerd. Bij de

meeste vakken wordt in de vierde klas al begonnen met de stof voor het schoolexamen. Een aantal vakken geeft in de loop van het jaar SE-toetsen, proefwerken die meetellen voor het schoolexamen. De cijfers van deze toetsen tellen mee voor de bevordering naar 5-vwo, maar blijven ook staan voor de berekening van het cijfer voor het schoolexamen, waaraan in de vijfde klas wordt begonnen. Zo kan een deel van de stof die in 4-vwo behandeld is meteen worden afgesloten voor het schoolexamen.

In de vijfde klas wordt daadwerkelijk begonnen met het schoolexamen en tellen alle resultaten mee.

De aanpak aan het begin van de vierde klas is gebaseerd op die van de onderbouw, waarbij de docent de touwtjes stevig in handen heeft. In de loop van de vierde klas wordt van de daarvoor geschikte leerlingen steeds meer een houding van zelfstandig werken en leren verwacht en zij krijgen dan ook een toenemende verantwoordelijkheid voor de voortgang van en de controle op de eigen studie. Dit proces wordt voortgezet in de vijfde en zesde klas. Hierdoor hopen we te bereiken dat de leerlingen wennen aan de werkwijze zoals die op hogescholen en universiteiten van ze verlangd wordt, waardoor de overgang naar de vervolgopleiding voor onze leerlingen soepel kan verlopen.

Opzet gewenningsperiode (eerste zes weken)

Het schooljaar is verdeeld in periodes van zes weken. In de eerste periode geven de docenten een inleiding op hun vak en zorgen ze voor een gemeenschappelijk basisniveau. De leerlingen leren wat er van hen bij het vak verwacht wordt en hoe ze moeten plannen, werken en studeren. Dat betekent:

- Herhaling van de noodzakelijke vakkennis uit de onderbouw en extra uitleg en steun bij hiaten.
- Aanleren van de gewenste/vereiste werk- en studiehouding.
- Aandacht voor de voor het vak noodzakelijke basisvaardigheden, zoals gebruik van de grafische rekenmachine, woordenboek, atlas en ICT en het op peil brengen van rekenvaardigheden, spelling, ...
- Leren omgaan met kernboek, werkboek, antwoordenboekje, schrift, aftekenen, aantekeningen,...
- Leerlingen duidelijk maken dat huiswerk en taakwerk essentieel zijn voor de verwerking van de stof en een goede voorbereiding zijn op de toetsen. Leerlingen worden direct aangesproken op het niet maken van huiswerk en op achterstanden bij het taakwerk.
- Uiteraard wordt er na een aantal inleidende lessen begonnen met de examenstof, maar dat gebeurt op een voorzichtige manier.
- Proefwerken en s.o.'tjes bouwen, net als in de onderbouw, op tot een jaarcijfer waarop de overgang wordt gebaseerd. In de gewenningsperiode kunnen docenten bij een onvoldoende resultaat de leerling verplichten de toets nogmaals af te leggen.
- Tijdens de periode zullen de docenten en de mentor met een niet goed functionerende leerling direct een gesprek aangaan om de werkhouding te verbeteren. Zo nodig worden ook de ouders op de hoogte gebracht.
- In week 7 wordt een uitgebreide teambespreking met alle docenten gehouden, waarin de werk- en studiehouding van alle leerlingen wordt besproken. Indien de vergadering daartoe aanleiding geeft, zullen in de week erna gesprekken worden gevoerd met de leerling en eventueel de ouders. Dit gesprek is gericht op verbetering van de werk- en/of studiehouding en het maken van duidelijke afspraken daarover. Het gesprek wordt gevoerd door de mentor en/of de conrector.

Opzet andere periodes

De meeste vakken geven één proefwerk per periode; de talen geven er vaak meer in verband met de verschillende vaardigheden. De vijfde en zesde periode worden elk afgesloten met een proefwerkweek. Omdat de meeste cijfers alleen meetellen voor de bevordering zijn er, net als in de onderbouw, geen herkansingen. Leerlingen die een toets door ziekte hebben gemist, maken zelf een inhaalafpraak met hun docent. Wel hanteren we de regels die gelden in de vijfde en zesde klas wat betreft ziekmelding en absenties bij een proefwerk.

Voor de SE-toetsen is er wel een herkansingsregeling (zie verderop).

Werkoverzichten

- Het schooljaar is verdeeld in zes kaartperiodes van circa zes schoolweken.
- De docent maakt voor iedere kaartperiode een uitvoerig werkoverzicht, waarin per week de te verwerken stof inclusief huiswerk en de andere activiteiten staan vermeld.

- Iedere sectie bepaalt of op een werkoverzicht de leerstof van een periode geïntegreerd wordt opgegeven of dat les-, huis- en daltonwerk apart worden vermeld.
- Een sectie kan ervoor kiezen af te tekenen als al het geïntegreerde werk naar behoren gemaakt en gecontroleerd is. Een paraaf betekent dat al het werk voldoende is afgerond. Een sectie kan er ook voor kiezen de paraaf alleen voor het daltonwerk te geven en les- en huiswerk in de les te regelen. Een paraaf betekent dat het taakwerk afgerond is en de docent zorgt er tijdens zijn lessen voor dat les- en huiswerk worden afgehandeld. In beide gevallen kunnen mentor en ouders er dus van uitgaan dat een paraaf betekent dat het werk in orde is.
- De docent bespreekt vooraf de gang van zaken met betrekking tot werkoverzichten en aftekenen bij zijn vak.

Voortgang van het werk

- Alle leerlingen werken aan de hand van een voortgangskaart. Op deze kaart is op de achterzijde ruimte voor het maken van relevante opmerkingen door de docent ter informatie van leerling, ouders, mentor en collega's. Ook is er ruimte voor opmerkingen van de mentor.
- Voor alle leerlingen van 4-vwo geldt dat zij de eerste zes weken wekelijks hun werk bij de docent laten controleren en aftekenen.
- Na de eerste kaartperiode kunnen de docenten met individuele leerlingen of met hun hele groep afspraken maken over een andere manier van controleren en aftekenen. Dat houdt in dat leerlingen de verantwoordelijkheid kunnen krijgen om een vast aantal weken het werk zelf af te tekenen. Tijdens die weken zijn de leerlingen zelf verantwoordelijk voor de juistheid en netheid van het werk. Uiteraard kunnen ze de docent wel om hulp vragen, maar de verantwoordelijkheid ligt bij hen. Na het vaste aantal weken, beslist de docent op basis van het werk van de leerling of de afspraak wordt gecontinueerd.
- Deze afspraken worden door de docent op de voortgangskaart vermeld, zodat die bij mentor, andere docenten en ouders bekend kunnen zijn.
- Als een docent niet meer wekelijks de parafen zelf zet, maar met langere periodes laat werken, dan moet de leerling, als het werk is afgerond, zelf de tussentijdse parafen zetten.
- De docent blijft ervoor verantwoordelijk dat de parafen op de kaart de juiste stand van zaken weergeven. De mentor en de ouders moeten ervan kunnen uitgaan dat een paraaf (van de docent of van de leerling) inhoudt dat de leerling het werk tot die week in orde heeft.
- De docent blijft ook verantwoordelijk voor de voortgang van het werk bij zijn vak. Hij maakt zo nodig afspraken met de leerling over het inhalen van achterstanden.
- Als een leerling zich niet aan de afspraken houdt, kan de docent overleggen met de mentor over verdere maatregelen.
- De mentor houdt de totale stand van zaken in de gaten en spreekt de leerling aan als er een grote achterstand is. Zo nodig kan hij de leerling voor en na schooltijd tot 16.15 uur op school laten werken tot het werk in orde is. Bij een zeer grote achterstand kan de leerling, in overleg met de conrector en na contact met de ouders, buiten de lessen gehouden worden om aan de achterstallige stof te werken. Alle schoolexamenonderdelen gaan wel gewoon door.
- De mentor controleert de voortgang in de week na de betreffende taakweek. Dus in week 7 wordt gecontroleerd tot en met week 6. Op die manier is het reëel om van een leerling te eisen dat al het werk af en afgetekend is.
- Aan het einde van de kaartperiode moet al het werk gemaakt, gecontroleerd en afgetekend zijn. Het aftekenen hoeft niet in de laatste week van een periode, maar mag bij voldoende vertrouwen in de voortgang ook eerder. Zo kan de aftekendruk in de laatste week worden voorkomen.
- Uiteraard kan een docent of mentor besluiten dat een leerling, die de verantwoordelijkheid niet blijkt aan te kunnen, weer wekelijks al zijn werk moet laten controleren en aftekenen.

REGELING SCHOOLEXAMEN VWO

Opzet van het schoolexamen

- Voor ieder vak is in het programma van toetsing en afsluiting (pta), zie verderop in dit boekje, voor elk leerjaar aantal, inhoud en gewicht van de verschillende proefwerken, s.o.'tjes, praktische opdrachten en SE-toetsen vastgelegd.

-
- De rapportcijfers in 4-vwo zijn het gewogen gemiddelde van de cijfers voor de proefwerken, s.o.'tjes, praktische opdrachten en de eventuele SE-toetsen.
  - Het grootste deel van de cijfers in 4-vwo telt niet mee voor het schoolexamen. Slechts een enkele toets bij de zaakvakken zal worden meegenomen naar de vijfde klas. In het PTA is duidelijk te zien om welke toetsen het gaat en hoe zwaar deze meetellen.
  - Voor de vakken maatschappijleer en anw worden alleen SE-toetsen en praktische opdrachten gegeven. Deze vakken worden aan het eind van de vierde klas met een schoolexamencijfer afgesloten.
  - Veel proefwerken worden gecoördineerd afgenomen. In het rooster zijn enkele momenten gereserveerd voor het geven van deze proefwerken (maandag het 7^e uur en donderdag en vrijdag het 1^e uur). Een aantal docenten zal de proefwerken in zijn/haar eigen les afnemen. S.o.'tjes worden altijd in de eigen les afgenomen. In de tijdens het jaar uit te reiken proefwerkroosters staan de momenten van alle proefwerken. De inhoud is terug te vinden in de pta's en op de werkschema's. De docent bevestigt tijdig de definitieve datum en inhoud van de toetsen.
  - Alle proefwerken worden onder dezelfde omstandigheden afgenomen als de tentamens in de vijfde en zesde klas.
  - In de eerste vier periodes worden de proefwerken en s.o.'tjes tijdens de lessen en proefwerkuren afgenomen. De vijfde en zesde periode worden elk afgesloten met een proefwerkweek. In de vijfde periode kunnen docenten nog wel s.o.'tjes geven in hun lessen; in de zesde periode is dit niet toegestaan.
  - De meeste vakken geven tijdens iedere periode van de vierde klas één proefwerk, de talen vaak twee vanwege de verschillende vaardigheden die getoetst moeten worden. Dit geldt ook voor de laatste periode.
  - Sommige vakken hebben handelingsdelen. Deze moeten voor de opgegeven datum naar behoren zijn afgerond.
  - Bij de praktische opdrachten wordt door de docent een inlevermoment vastgesteld. Levert de leerling zo'n opdracht later in, dan kan puntenaftrek worden toegepast.
  - Voor de vakken lichamelijke opvoeding en ckv zijn geen tentamens. Het schoolexamen van beide vakken wordt met een kwaliteitsoordeel afgesloten, dat ten minste voldoende moet zijn.
  - Als onderdeel van het schoolexamen moet in 6-vwo een profielwerkstuk worden gemaakt. Het proces wordt halverwege de vijfde klas al opgestart (zie pta achterin). Het bijbehorende plan van aanpak moet voor een vastgestelde datum tegen het eind van het 5-vwojaar zijn afgerond en goedgekeurd. Overschrijding van deze datum kan puntenaftrek betekenen.

Absentie bij proefwerken en SE-toetsen

- Een leerling, die weet dat hij tijdens een proefwerk of SE-toets zal moeten verzuimen, vraagt *zo spoedig mogelijk en in ieder geval ruim van tevoren* verlof door bij de conrector een ingevulde en ondertekende absentiekaart in te leveren.
- De tijdstippen van alle toetsen zijn ver van tevoren bekend en bezoek aan tandarts, orthodontist, e.d. is geen rechtmatige reden voor verzuim.
- Absentie bij een proefwerk of SE-toets wegens ziekte moet op de eerste dag van de absentie voor 8.00 uur telefonisch aan de administratie gemeld worden, in principe door een ouder of verzorger, maar indien dit niet mogelijk is, door de leerling zelf.
- De eerste dag dat een leerling na een absentie op school komt, levert hij voor schooltijd bij de administratie een volledig ingevulde en ondertekende absentiekaart in.
- Als het verzuim op de juiste wijze is gemeld en de absentiekaart tijdig is ingeleverd, is er sprake van rechtmatig verzuim. In geval van rechtmatig verzuim heeft de leerling het recht deel te nemen aan de inhaalsessie van de betreffende toets. In geval van een regulier proefwerk dient de leerling in de eerste vier periodes contact op te nemen met de docent. Na de vijfde en zesde periode worden de inhaalsessies van de proefwerken centraal geregeld. Het inhalen van gemiste SE-toetsen gebeurt het hele jaar centraal. Leerlingen krijgen van de docent/mentor te horen wanneer dit moment is ingepland. De inhaalsessie van de SE-toetsen uit de laatste periode vindt plaats tijdens de herkansingen. Hierdoor vervalt de mogelijkheid tot herkansen van deze SE-toetsen.
- Het missen van een onderdeel door vergissing, pech of verslapen geldt als onrechtmatig verzuim.
- Te laat komen bij een mondeling onderdeel of luistertoets geldt als onrechtmatig verzuim.

-
- Bij te laat komen bij een schriftelijk onderdeel dient de leerling het werk direct te maken en op de oorspronkelijke tijd te stoppen.
  - Indien er sprake is van onrechtmatig verzuim wordt voor de toets het cijfer 1,0 toegekend. In zeer bijzondere gevallen kan de conrector een leerling dan toch een inhaalmogelijkheid bieden.

Onregelmatigheden bij proefwerken, SE-toetsen of het schoolexamen

- Indien een leerling zich bij een proefwerk of onderdeel van schoolexamen aan een onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de school maatregelen nemen.
- Alvorens tot een maatregel over te gaan, hoort de conrector de leerling. De leerling kan daarna een gesprek met de conrector aanvragen, waarbij hij zich kan laten vergezellen door een meerderjarige.
- De maatregelen die al of niet in combinatie met elkaar kunnen worden genomen zijn:
  - het toekennen van het cijfer 1,0 voor een onderdeel van het schoolexamen of centraal examen;
  - het ontzeggen van deelname of verdere deelname aan één of meer onderdelen van het schoolexamen en/of centraal examen;
  - het ongeldig verklaren van één of meer al afgelegde onderdelen van het schoolexamen.
- Het besluit over de genomen maatregel(en) wordt meegedeeld aan de ouders of de verzorgers van de leerling.

Faciliteiten voor leerlingen met dyslexie of een andere handicap

Leerlingen die gebruik willen maken van bepaalde faciliteiten op grond van dyslexie of andere handicaps moeten bij de rt-sectie een officiële verklaring overleggen. De rt-sectie beslist over welke faciliteiten worden toegekend. De volgende regels zijn van toepassing:

- Dyslectische leerlingen krijgen dezelfde opgaven als de andere leerlingen.
- Alle toetsen worden uitgeprint in Arial punt 11 met vergrote regelafstand, waardoor vergrote opgaven niet meer nodig zijn (dezelfde regeling als bij het centrale examen).
- Dyslectische leerlingen kunnen verlenging van de tijd krijgen. Bij een proefwerk van 45 minuten bedraagt de extra tijd 8 minuten. Bij proefwerken van 60 minuten is de extra tijd 10 minuten.
- In overleg kunnen andere aanpassingen plaatsvinden, zoals het gebruik van een daisyspeler of laptop.

Herkansingsregeling voor SE-toetsen

Omdat de cijfers van de SE-toetsen worden meegenomen naar het vijfde leerjaar geldt voor deze cijfers de mogelijkheid tot herkansing aan het einde van de schooljaar.

- Bij de meeste vakken gaat het om de toets van de laatste proefwerkweek. Bij anw en maatschappijleer komt elk van de toetsen in aanmerking voor herkansing.
- Iedere leerling heeft recht op één herkansing. Die mag alleen besteed worden aan een vak waarvan op het inlevermoment alle parafen op de kaart staan. De leerling verdient een tweede herkansing als op het inlevermoment alle parafen van alle vakken op de kaart staan, ook die voor lob.
- Om te kunnen bekijken of een leerling recht heeft op herkansing(en) en voor welke vakken moet de voortgangkaart bij de mentor worden ingeleverd. Het uiterste inlevermoment wordt ruim van tevoren bekendgemaakt. Bij niet tijdig inleveren van de kaart vervallen de herkansingen.
- De herkansing beslaat alle onderdelen, waaruit de te herkansen toets was opgebouwd.
- Het eindcijfer van een SE-toets is het hoogste van het oorspronkelijke cijfer en het cijfer van de herkansing.
- Een herkansing vervalt als de leerling afwezig is op het moment van herkansen, ongeacht de reden.

Bevorderen of doubleren aan het eind van het vierde leerjaar

- Aan het eind van 4-vwo wordt door alle docenten, die een leerling lesgeven, aan de hand van de bevorderingsregels besloten of een leerling kan worden toegelaten tot 5-vwo.
- Bij het doubleren van 4-vwo vervallen alle behaalde resultaten en doet een leerling het gehele programma van het leerjaar over.
- Wanneer een leerling wordt bevorderd naar 5-vwo zijn daardoor alle resultaten van de SE-toetsen van 4-vwo definitief vastgesteld. Alle behaalde resultaten blijven tot het einde van de schoolloopbaan gehandhaafd, ook na eventueel doubleren van het vijfde leerjaar.

NB. De cijfers voor de SE-toetsen tellen met een normale weging mee in de cijfers voor de bevordering. Daardoor kan het voorkomen dat een leerling slechte SE-cijfers meeneemt naar de vijfde klas en toch volgens de normen bevorderd is. Andersom kan het zijn dat een leerling prachtige SE-resultaten heeft, maar op de rapportcijfers niet zonder meer bevorderd kan worden. De bevorderingsvergadering moet in zo'n geval uitsluitel geven.

Bevorderingsregels 4-vwo naar 5-vwo

- Aantal tekorten: $4,5 \leq \text{cijfer} \leq 5,4$ geldt als 1 tekort; $3,5 \leq \text{cijfer} \leq 4,4$ geldt als 2 tekorten;
- De (gehele) cijfers van maatschappijleer en anw worden gemiddeld en vormen zo het (voorlopig) combinatiecijfer. De ondergrens voor elk van de vakken is 4. Het afgeronde combinatiecijfer telt mee als één cijfer bij de bevordering.
- Een leerling is zonder bespreking bevorderbaar als aan alle, volgende voorwaarden is voldaan:
  - de lijst telt maximaal één tekort **óf** de lijst telt twee tekorten én het gemiddelde van de onafgeronde cijfers is ten minste 6,0;
  - de vakken Nederlands, Engels en wiskunde hebben tezamen ten hoogste één tekort;
  - het programma van de loopbaanoriëntatie en studiebegeleiding is door de decaan afgetekend
  - de leerling heeft voldaan aan alle verplichtingen wat betreft taak- en leswerk.
- De bevorderingsvergadering beslist bij eenvoudige meerderheid van stemmen van de aanwezigen of een leerling bevorderd, dan wel schuin bevorderd wordt, dan wel doubleert.
- Leerlingen hebben het recht een leerjaar te doubleren op onze school tenzij een 2/3 meerderheid van de vergadering anderszins beslist. Het recht op doubleren op onze school kan alleen ontzegd worden als de ouders ruim van tevoren op de hoogte zijn gesteld van de mogelijkheid dat de bevorderingsvergadering hiertoe gaat besluiten. Wanneer in de loop van een jaar blijkt dat een leerling niet op de juiste plek zit, dan wordt dit tijdig aan de ouders gemeld. Uiterlijk vanaf het tweede rapport (maar in ieder geval voor 1 april) wordt het traject doorlopen, waarin door mentor en/of conrector met de ouders wordt besproken dat er verbetering van werkhouding en/of resultaten moet plaatsvinden. Ouders krijgen schriftelijk meegedeeld van de conrector dat zonder verbetering, er geen recht op doubleren is. Het besluit tot doubleren ligt dan bij de bevorderingsvergadering.

Een leerling, die volgens deze bevorderingsregels niet zonder meer bevorderd kan worden, wordt in bespreking genomen door alle docenten, die de leerling les geven. Zij kunnen met meerderheid van stemmen besluiten van de bevorderingsregels af te wijken en de leerling toch te bevorderen.

TWEETALIG ONDERWIJS (tto)

In de bovenbouw kunnen de tto-leerlingen hun programma voortzetten, waarin wederom aandacht wordt besteed aan zowel het verbeteren van de Engelse taalvaardigheid als internationalisering.

Na drie jaar tto in de onderbouw gaan de leerlingen zich de eerste maanden van dit schooljaar voorbereiden op het CAE-examen. Dit examen toetst welk niveau de leerlingen de afgelopen jaren hebben bereikt. Het examen vindt buiten school plaats, meestal op twee dagen in december. Data en locatie worden tijdig bekend gemaakt door de docent. In de lessen Engels blijven de leerlingen in een eigen groep bij elkaar. Ze worden niet alleen voorbereid op het CAE-examen maar ook het centraal eindexamen voor het vak Engels, zodat de leerlingen goed voorbereid aan 5-vwo kunnen beginnen. De gehele bovenbouw staan er drie lessen en één daltonuur ingeroosterd voor Engels.

Na het CAE-examen wordt langzaam begonnen met de voorbereidingen op het IB-programma in 5-vwo en 6-vwo. In het voorjaar is de feestelijke uitreiking van de CAE-certificaten en tto-certificaten voor het afronden van de onderbouw. Die avond zal ook voorlichting worden gegeven over het verdere verloop van tto in de bovenbouw.

De tto-leerlingen volgen in plaats van anw de Engelstalige variant Science for Public Understanding (SPU). Het cijfer voor dit vak telt in plaats van anw mee in het combinatiecijfer.

In de vijfde klas is er voor de leerlingen een internationale variant van maatschappijleer, Global Studies. Daarnaast zullen verschillende activiteiten worden georganiseerd in het kader van Europese en Internationale oriëntatie.

LOOPBAANORIENTATIE EN STUDIEBEGELEIDING (LOB)

De leerlingen doorlopen in de bovenbouw een gestructureerd keuzetraject voor studie en beroep om de keuze voor een vervolg op hun vwo-opleiding beter te kunnen maken.

- Voor lob is er binnen het onderwijsprogramma studielast gereserveerd.
- In elke periode is er een aantal activiteiten, waaraan de leerling moet deelnemen.
- Naast een gemeenschappelijk programma zijn er voor elke leerling individuele activiteiten, die in onderling overleg tussen leerling en decaan worden bepaald.
- De decaan staat centraal bij de lob: hij begeleidt de leerlingen en onderhoudt contacten met de mentor, de docenten en eventueel de ouders.

MENTORAAT

De taak van de mentor in de Tweede Fase is veelomvattend:

- aanspreekpunt voor ouders voor informatie over het functioneren van de leerling;
- aanspreekpunt voor ouders bij problemen, die het functioneren op school negatief kunnen beïnvloeden;
- zo nodig ondersteunen van de leerling op sociaal-emotioneel gebied;
- verzamelen en registreren van alle relevante gegevens;
- controleren van de voortgang van het werk;
- ondernemen van actie bij achterstanden volgens de geldende afspraken;
- onderhouden van contacten met collega's om informatie over de leerlingen uit te wisselen;
- signaleren en bespreken van problemen;
- contact opnemen met de ouders bij ernstige studie- of gedragsproblemen;
- verzorgen van het mentoruur;
- begeleiden van sommige onderdelen van de loopbaanoriëntatie en studiekeuze.

WEDERZIJDE VERWACHTINGEN

In 4-vwo treffen we een gemengd gezelschap van leerlingen aan: vooropleidingen, leeftijden en thuissituaties zijn vaak heel verschillend. Een deel van de ouders vindt dat hun kind op een leeftijd is gekomen, waarop grote bemoeienis van hun kant met schoolzaken niet langer nodig is. Vrijwel alle leerlingen hebben een bijbaan, waaraan vaak veel tijd wordt besteed. Veel jongeren hebben daarnaast een boeiend uitgaansleven, waardoor een flink deel van het weekeinde besteed wordt aan stappen en uitslapen. Deze maatschappelijke ontwikkelingen hebben tot gevolg dat de schoolwerkzaamheden niet altijd die plaats in het dagelijkse bestaan hebben, die noodzakelijk is om met succes het vwo te kunnen volbrengen. Wat ons betreft moet de keuze voor de Tweede Fase op Dalton Den Haag een zeer bewuste keuze zijn. De bovenbouw stelt hoge eisen aan inzet, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van de leerling, kortom de totale instelling waarmee de leerling de school bezoekt. Voor een goed functioneren van de leerlingen blijven belangstelling en steun van de ouders onontbeerlijk. Alleen gezamenlijk kunnen leerling, ouders en school ervoor zorgen dat er goede resultaten behaald worden.

Wat verwacht de school van de leerling?

- inspanningsverplichting m.b.t. schoolwerk
- actieve leerhouding tijdens de lessen, daltonuren en vrije werkuren
- zo min mogelijk schoolverzuim
- stiptheid m.b.t. afspraken
- sociale opstelling t.o.v. medeleerlingen, docenten en andere personeelsleden

Wat verwacht de school van de ouders?

- aandacht voor het totale schoolgebeuren van hun kind
- betrokkenheid bij leerprestaties en leerproblemen
- actieve medewerking bij het beperken van en de controle op absenties
- stimulering tot het maken van schoolwerk
- actieve opstelling bij problemen door tijdig contact op te nemen met de mentor

Wat mag de leerling van de school verwachten?

- een gedegen en gestructureerd aanbod van de lesstof
- ondersteuning bij studieproblemen en problemen op sociaal-emotioneel vlak
- begeleiding en voorlichting bij studie- en beroepskeuze
- regelmatige rapportage over studieresultaten
- strenge controle op absenties
- een veilige, stimulerende werkomgeving

ENKELE PRAKTISCHE GEGEVENS

Rapportage

Via Magisterweb kunnen de leerlingen en hun ouders op ieder moment op de hoogte zijn van de stand van zaken bij de schoolexamencijfers en de absenties. Indien ouders benieuwd zijn naar de voortgang van het werk kunnen zij kijken naar de parafen en opmerkingen op de voortgangkaart.

Projectweek

In de week voor de herfstvakantie organiseren we dit jaar voor de derde maal in samenwerking met de Johan de Witt Scholengroep een thematische projectweek. Onze leerlingen uit 4-havo en 4-vwo en de leerlingen van het Novacollege en het City+ college gaan intensief kennismaken met elkaar en met verschillende aspecten van onze pluriforme samenleving. Er zullen voor de bijna 300 leerlingen vijf verschillende dagprogramma's worden gemaakt met thema's als cultuur, historie, religie, politiek en culinair.

Daltonzorgweek

Dit jaar wordt voor de twintigste maal het project Daltonzorgweek georganiseerd als onderdeel van de lob. Na een voorbereidend programma op school volgen alle leerlingen van 4-havo en 4-vwo een week lang een soort snuffelstage in een instelling van gezondheidszorg. Dankzij de medewerking van meer dan vijftig zorginstellingen en vele personen en instanties is deze week elk jaar een groot succes.

Geschillencommissie

Als een leerling en/of de ouders het niet eens zijn met een toegekend cijfer of een beslissing die door een docent is genomen, moeten zij in eerste instantie overleggen met de conrector van de afdeling. Als de leerlingen en/of zijn ouders het niet eens zijn met de afhandeling van hun klacht kunnen zij in beroep gaan bij de rector. Indien in het overleg met de rector geen overeenstemming bereikt wordt, kunnen de leerling en zijn ouders een schriftelijk verzoek indienen ter behandeling van het geschil door de commissie van beroep van het bevoegd gezag (Stichting VO Haaglanden). Het verzoek tot behandeling door de geschillencommissie dient binnen een week na het overleg met de rector te worden ingediend.

Contacten met school

- Voor zaken die te maken hebben met de studie(resultaten) of begeleiding kan er contact worden opgenomen met de mentor. Deze regelt alle contacten tussen school en thuis.
- Voor zaken die te maken hebben met vakkenkeuze, vervolgopleidingen, studiefinanciering en lob kunnen de leerlingen of hun ouders contact opnemen met de decaan van het vwo, dhr. P. van den Boom. Hij beschikt over alle mogelijke informatie, zoals voorlichtingsfolders, brochures, naslagwerken en open-dagen-kalender.
- De leiding van en de eindverantwoordelijkheid voor de gang van zaken binnen de afdeling is in handen van de conrector, mw. S. Abbenhuis.
- U kunt altijd telefonisch contact met de school opnemen, maar de praktijk leert dat het vaak lastig is om daarvoor een geschikt moment te vinden. Meestal is het veel eenvoudiger om een e-mail te sturen met uw vragen of opmerkingen. Uiteraard krijgt u dan zo snel mogelijk antwoord per mail of zal er, als daartoe aanleiding bestaat, telefonisch contact met u worden opgenomen.

Adressen:	4VA	mw. M. Maartense	mmaartense@daltondenhaag.nl
	4VB	mw. F. Santinge	fsantinge@daltondenhaag.nl
	4VC	dhr. D. Verhoeven	dverhoeven@daltondenhaag.nl
	decaan	dhr. P. Van den Boom	pboom@daltondenhaag.nl
	conrector	mw. S. Abbenhuis	sabbenhuis@daltondenhaag.nl

LESSENTABEL TWEEDE FASE ATHENEUM

	4-atheneum		5-atheneum		6-atheneum	
	LES	DALTON	LES	DALTON	LES	DALTON
Verplicht						
Nederlands	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Engels	2	0,4	2	0,4	2	0,4
Engels tto	3	1	3	1	3	1
Algemene natuurwet./ SPU	1	0,8				
Maatschappijleer	1	0,8				
Global Studies			1	0,8		
CKV			1	1		
Lich. opvoeding	2		2		1	
Frans / Duits	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Mentoruur	1		1		1	
Lob	0,5		0,5		0,5	
Profielwerkstuk						2
Profiel-/keuzevakken						
Frans / Duits	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Geschiedenis	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Aardrijkskunde	2	0,4	2	0,4	2	0,4
Wiskunde A	2	0,6	2	0,8	2	1
Wiskunde B	2	1,2	2	1	2	1
Wiskunde C	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Natuurkunde	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Scheikunde	2	0,4	2	0,4	2	0,4
Biologie	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Economie	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Management en org.	2	0,4	2	0,4	2	0,4
Filosofie	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Kunstvak(drama): theorie	1	0,4	1	0,4	1	
Kunstvak(drama): praktijk	2		2			
Kunstvak(beeld.): theorie	1	0,4	1	0,4	1	
Kunstvak(beeld.): praktijk	1		1		2	

LESSENTABEL TWEEDE FASE GYMNASIUM

	4GYMNASIUM		5GYMNASIUM		6GYMNASIUM	
	LES	DALTON	LES	DALTON	LES	DALTON
Verplicht						
Nederlands	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Engels	2	0,4	2	0,4	2	0,4
Engels tto	3	1	3	1	3	1
Algemene natuurwet./ SPU	1	0,8				
Maatschappijleer	1	0,8				
Global Studies			1	0,8		
KCV			1	1		
Lich. opvoeding	2		2		1	
Latijn/Grieks	2	1,2	2	1,2	2	1
Mentoruur	1		1		1	
Lob	0,5		0,5		0,5	
Profielwerkstuk						2
Profiel-/keuzevakken						
Latijn/Grieks	2	1,2	2	1,2	2	1
Frans / Duits	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Geschiedenis	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Aardrijkskunde	2	0,4	2	0,4	2	0,4
Wiskunde A	2	0,6	2	0,8	2	1
Wiskunde B	2	1,2	2	1	2	1
Wiskunde C	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Natuurkunde	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Scheikunde	2	0,4	2	0,4	2	0,4
Biologie	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Economie	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Management en org.	2	0,4	2	0,4	2	0,4
Filosofie	2	0,6	2	0,6	2	0,5
Kunstvak(drama): theorie	1	0,4	1	0,4	1	
Kunstvak(drama): praktijk	2		2			
Kunstvak(beeld.): theorie	1	0,4	1	0,4	1	
Kunstvak(beeld.): praktijk	1		1		2	